

Zondag 28 januari 2018: Oecumenische viering in de Bidweek

ONTGRENZEN: Kansen tot een nieuw samenleven

Welkomstwoord en inleiding op het thema:

We kennen ze allemaal: grenzen: landsgrenzen, fatsoengrenzen, geduldsgrenzen enz.

We worden er dagelijks mee geconfronteerd en ze zijn er ook nodig.

Mark Elchardus zei pas in Tertio nog: "Grens is voor mij het kernwoord van een mensbare samenleving." Ook de bijbel kent grenzen: geboden en verboden.

Grenzen waartussen je je moet gedragen om een goed mens te zijn maar Jezus van Nazaret vraagt meer en doet meer.

De heerschappij van God die Hij verkondigt is

gebaseerd op de liefde.

Hij is buitensporig in zijn vraag om extreme naastenliefde, maar hij is ook barmhartig voor wie er nog niet in slaagt. Hij vraagt het, hij doet een oproep maar eist het niet.

Hij vraagt niets onmogelijks, wel wat er hier en nu voor mij haalbaar is.

En dat kan niemand in mijn plaats bepalen of aangeven.

Het is mijn persoonlijke bijzondere gave, mijn liefdesbekwaamheid.

Zo willen wij vandaag kijken naar de parabel van de barmhartige

Samaritaan, hoe Jezus hier het perspectief verandert:

Niet de vraag "Wie is mijn naaste?" maar wel: "Van wie ben ik de naaste?"

Jezus prikkelt ons om anders te gaan denken, letterlijk e-norm, buiten de norm; Hij breekt onze verbeelding open naar een nieuwe en onverwachte mogelijkheid, Hij doet beroep op onze creativiteit. Wanneer dit gebeurt dan kan Hij met enig succes beroep doen op onze wil en zeggen: "Ga en doe ook zo" of "Doe dat en ge zult leven". Dat willen wij vandaag leren en vieren: kansen tot een nieuw samenleven.

Lied: Vervul dit huis met hart en geest, 1-2.

Bijbellesing: 1. Uit de Bergrede Matheus 5, 43-48:

Over het liefhebben van je vijanden

Lied: Wie oren om te horen heeft.

Bijbellesing: 2. Lucas 10, 25-37:

De Barmhartige Samaritaan

Lied: Vervul dit huis met hart en geest, , 3-5

Overdenking vanuit de Bijbel:

Stel u voor dat we vandaag, hier en nu, samen de parabel van de Barmhartige Samaritaan zouden moeten actualiseren, dus laten spreken in deze tijd en in deze wereld van ons. Als we het nu eens gingen invullen met zaken en mensen van nu, - Hoe zou het er dan nu gaan uitzien?

Met het begin hebben we geen moeite. Een man ging op weg van Jeruzalem naar Jericho: daar kunnen we iedere willekeurige weg voor nemen tussen A en B (net als in de rekenles vroeger). Laten we zeggen: Een man (of vrouw) wordt overvallen in het donkere weggetje door de bossen hier in Hasselt Kiewit, op weg naar het

PIC. Of een ander voorbeeld: een alcohol- of andere drugs gebruikende dakloze of een smoezelig uitzijnde vluchteling 'sans papier' wordt in elkaar geslagen in de buurt van het station hier in Hasselt. Of een anoniemer voorbeeld in een grote wereldstad: een man is op weg naar Brussel op een weg ergens in de rand rond Brussel. Onder weg wordt die man overvallen door rovers, die hem/haar aftuigen en voor half dood langs de weg laten liggen.

Dat overkomt nog steeds mensen in deze wereld (misschien eerder in anonieme wereldsteden, ook in België, en af en toe zelfs in Hasselt): postbodes, pomp- bedienden, mensen die overvallen worden of gecarjacked in hun eigen huis of auto, mensen aan het loket van een bank of aan de bankautomaat. Wat dat betreft is de parabel zo actueel als de krant, het nieuws van gisteren. Maar dan wordt het lastiger. Er komt een priester voorbij. In het verhaal is dat de hoogste en duidelijkste vertegenwoordiger van het Joodse establishment, de leidende klasse van het volk. Hoe moet je dat vertalen? - Ben ik 't? Of één van de priesters hier naast mij?

Nee, in de verhoudingen van onze tijd zou je 't eigenlijk anders moeten vertalen. Het zou iemand moeten zijn als de aartsbisschop en de minister van cultuur. Laten we zeggen: de hele Belgische regering komt voorbij, samen met het voltallige episcopaat en de voorzitter van de Synode, allemaal in de bus; ze zien de man daar, maar rijden er vlug met een boog omheen. Inpakken en wegwezen! Het is een verhaal, dus wacht nog even met twitteren, zet het nog niet op Facebook! Maar misschien voelt u het al een beetje aan hoe het bij de Joden aankwam.

Dan komt de tweede. Een leviet. Een soort koster. Dat was ook establishment, maar dan een trapje lager, wat dichterbij. Laten we voor onze man aan de kant van de weg zeggen: de twee fatsoenlijke (misschien zelfs christelijke?) politici komen voorbij; ze zien de man en wandelen, lopen aan de overkant voorbij.

Dan is het een tijdje stil. Er komt niemand langs. En dan, eindelijk, in de verte: een man, een Samaritaan. Nu weet u dat een Samaritaan voor een Jood uit Jezus' dagen ongeveer het ergste was wat hij zich kon voorstellen, erger dan een heiden of een Romein. Een Samaritaan dat was een afvallige, een ketter, een paria, een bastaard. Iedere Jood keek hem met de nek aan. Hoe zou je zó iemand moeten vertalen? Ik geloof dat we er in onze maatschappelijke verhoudingen geen equivalent voor hebben. Die Samaritaan neemt hem mee naar het ziekenhuis en zegt er nog bij: Hier is mijn naam en adres, bel me hoe het met hem gaat, en als het iets kosten moet: hier is een blanco betaalcheque. Ik denk dat heel Hasselt stokstijf zou staan van verbazing. Het is misschien zo iets als met die mensen, die vluchtelingen in huis nemen, omdat ze getipt zijn dat er een razzia zal zijn in het Maximiliaan park.

Maar, 't kan ook anders. Je kunt met het verhaal ook een heel andere kant op. In plaats van een mens wordt een land of zelfs een werelddeel beroofd. Bijvoorbeeld zo: Er was eens een land: Griekenland, Italië, met al haar bootvluchtelingen, slachtoffers van mensenhandel, of Libië, met alle huidige problemen van dien? Of misschien kun je zelfs beter zeggen: er was eens een

werelddeel: Afrika. En dat werelddeel werd op weg naar haar ontwikkeling overvallen door rovers. Die rovers kleedden het uit en lieten het op sterven na dood achter.

Met alle gevolgen van dien.

Toen kwamen er drie andere landen voorbij. Het eerste was het grootste en machtigste land van de wereld- het zag dat arme werelddeel, en regelde het zo dat het voor iedere dollar die het aan die landen gaf, twee dollar terug zou verdienen. Het tweede land was een beetje kleiner en niet zo machtig, - ik geloof dat het België heette, ook dit land keek toe en het besloot 1 % van haar BNP aan die anderen te geven. En de EU, wat speelt die voor een rol in dit verhaal?

Toen die twee landen voorbij waren gegaan, lag dat arme land/werelddeel nog steeds uitgeschud en naakt langs de kant van de weg, en de problemen van mensenhandel, corruptie en vluchtelingen stapelden zich op. Het weinige dat het nog had overgehouden, hadden ze het ook nog uit de zakken geklopt, wel met vriendelijke woorden en hulpvaardige gebaren, maar toch heel efficiënt en deskundig. En het land/werelddeel wachtte op de Samaritaan, het wachtte en wachtte, en als ik me niet vergis, wacht het nog steeds.

Dat is een alternatieve vertaling; een niet zo prettige, maar wel een heel actuele. Ook deze vertaling belt bij ons aan. De vraag is nu maar: welke van die twee vertalingen kiezen we? Die dakloze in elkaar geslagen drugs gebruikende illegale vluchteling in het Maximiliaan Park of aan het station in Hasselt, of dat beroofde en aan haar eigen lot overgelaten land of werelddeel, met alle gevolgen van dien.

Het antwoord is natuurlijk heel simpel: het verhaal gaat over alle twee. Beide vertalingen zijn juist en om geen van beiden kunnen we heenlopen.

Natuurlijk is het evangelie geen politiek pamflet, maar het heeft wel heel wezenlijk een heel direct met politiek te maken. Het heeft altijd twee vertalingen. Als we die tweede vertaling zouden vergeten, dan wordt een kerk zoals deze of die van ons of jullie een eiland, waar we om de eigenlijke conflicten heenlopen. Dan wordt liturgie een vluchtheuvel en wij worden zoals die priesters of levieten in dat verhaal.

Om dat goed te begrijpen – die twee vertalingen -, moeten we nog eens dieper in het verhaal afdalen. En dan vooral letten op twee details.

Het eerste is dit: De vraag waarmee het begint, is: wie is mijn naaste? Jezus laat deze drie mensen optreden en vraagt dan: wie van de drie? Wie van de drie is naaste van het slachtoffer? Laat de echte naaste opstaan.

Wat doet hij dus? Hij draait de vraag om. Van 'wie is mijn naaste?' maakt hij : 'Van wie ben ik de naaste?'

De gestelde vraag, zegt hij, is irrelevant. Het gaat om de vraag: wie ben ik? Het antwoord is dan ook: de naaste is degene die iets deed.

De naaste van iemand zijn, - dat is een dynamisch begrip, niet iets wat je bent of wat je gegeven wordt, maar iets dat je moet verwerklijken, een opdracht die je telkens opnieuw waar moet maken. Anders gezegd: het evangelie is iets doen, een werkwoord, een hand uitsteken.

Dat is punt één.

En het tweede detail is dit. Bij degenen die voorbijkomen langs die man aan de kant van de weg, staat met opzet het woordje 'toevallig'. 'Toevallig' kwam er een priester voorbij'. Waarom toevallig? Wel, het verhaal wil zeggen: de naaste, - dat wordt je door degene op wie je toevallig stoot.

Het is niet perse degene die mij het dichtst nabij staat, - je moet het begrip 'naaste' meten niet van jezelf uit, maar vanuit de ander.

De ander is het middelpunt, niet ikzelf. Anders gezegd: en dat is 't geweldige, 't onthutsende van het verhaal: het begrip 'medemens', 'naaste' is onuitputtelijk, onbegrensd.

Dostojewski maakt ergens inde Gebroeders Karamazow onderscheid tussen de verre naaste en de nabije naasten. Het verhaal van de Barmhartige Samaritaan kent dat onderscheid niet. Hier gaat 't om allen.

Van iedereen kan ik de naaste zijn en worden in de situatie. De medemens is voor mij degene die ik toevallig nabij kom. Je kunt het nooit van te voren zeggen: die of die is 't en die niet. Iedereen kan 't worden: dader én slachtoffer, vriend én vijand.

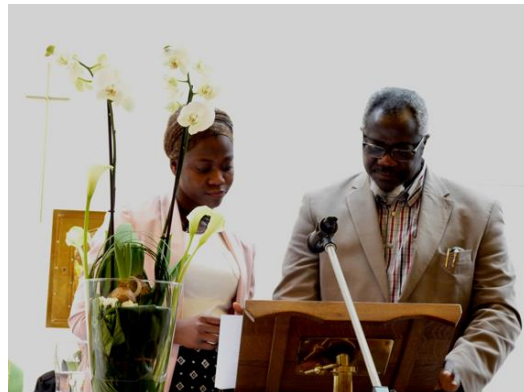
Het hangt er maar van af langs welke weg je loopt en wat je ziet en of je zien iets méér is dan alleen maar waarnemen, en voor je TV zitten. Naaste ben ik, als ik iemand werkelijk ontmoet, als ik bij hem of haar stil sta, of dat nu in Kiewit is, op de trein of bij die dakloze in Brussel, bij een man met autopech langs de weg of in contact met een vluchteling, die komt schuilen voor de bommen in zijn land, of dat nu een vrouw is in die mij haar verhaal doet op huisbezoek. Het kan letterlijk iedereen zijn.

Aan ons om het, elk van ons, én samen in onze gemeenschappen, naar ons leven hier en nu toe te vertalen.

Amen.

The African Voices:

'Give me oil in my lamp to keep me burning'

Getuigenis 1:

Uit het boek van Jan De Cock, Hotel Pardon, Wereldverhalen over verzoening

'Vergeven is misschien het grootste geschenk dat ik mezelf gegund heb. Geestelijk ben ik toleranter en zachter geworden. En wat ik al zei, fysiek verdwenen mijn kwalen. Duw me niet in de slachtofferrol. Uiteindelijk gaat het niet om wat je meemaakt, maar om hoe je ermee omgaat. Ik heb het wonder van vergeving mogen ervaren. Alleen daarom al is mijn leven de moeite waard geweest.'

Hank Heijn-Engel, weduwe van de vermoorde Gerrit Jan Heijn

Keervers: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Getuigenis 2:

Het was kort na nieuwjaar.

Ik was aan het joggen in de straat van Kiewit-kerk naar het sportcentrum.

Ik liep op het fietspad. Ik zag een vrouw heen en weer lopen, ik dacht dat ze iets aan het zoeken was. Ik kwam bij haar en vroeg: "ben je iets aan het zoeken?," "Nee," zei ze, "ik raap de papiertjes en al de rommel op die ze hier achterlaten. Ik hou de straat proper, ik doe dat elk week en al zestien jaar lang". Dit heeft niets met de Barmhartige Samaritaan te maken.

Maar deze vrouw kijkt iets verder dan de grens van

haar eigen huis en tuin en wil haar omgeving proper en mensvriendelijk houden.

Ik dacht: als ze zo'n zorg draagt voor haar omgeving, welke zorg zal ze niet dragen voor een mens.? Wat zal deze vrouw doen als er een mens langs de weg ligt?

Keervers: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Een uittreksel uit getuigenis 3:

In de persoon van Jezus is het *barmhartig-zijn als levensstijl* als het ware gekristalliseerd; het woord/het begrip heeft bij wijze van spreken 'handen en voeten' gekregen in de aardse werkelijkheid van mensen. Barmhartigheid, ontferming, zorgende liefde voor anderen (caritas) -vooral voor de verdrukten, kleine, kwetsbare mensen- is de kern, het levensthema en levensleer van Jezus. Hij heeft ermee 'de christelijke beweging' op gang gebracht, zelfs zonder dat hij ooit één woord zelf heeft neergeschreven, tenzij in het zand! Hij voegde niet zomaar een regeltje toe in de Wet-de Thora, maar bedoelde een allesomvattende dagelijkse opdracht in het leven. Opdat wij ons met recht 'menselijk' zouden mogen noemen. Menselijkheid en Barmhartigheid hebben alles met elkaar te maken. Barmhartigheid-Liefde is de verbinding tussen God en mensen en tussen de mensen onderling. Alle mensen, zonder uitzondering en over alle grenzen van tijd en plaats heen. Als wij liefdevol zijn, met 'erbarmen' met onszelf en met anderen omgaan, zijn wij 'zoals God', 'goddelijk' of 'god-gelijk' en tegelijk ook volmaakt 'menselijk'.

Keervers: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Mededelingen & collecte voor Human Corridors.

Viering Heilig Avondmaal: tafelgebed

Lector A. U komt onze dank toe, Eeuwige God,
Overall en altijd, door Jezus Christus, onze Heer, de Messias.
Want Gij hebt ons gered uit de greep van de machten
en onder de hoede gesteld van de Zoon van Uw liefde
door wie wij ontvangen: vergeving, verlossing, vernieuwing

Lector B. Zo zijn wij uw volk, tot eenheid geroepen
Omwille van uw getuigenis in een verscheurde wereld
Daarom, Eeuwige God, stemmen wij van harte in met het lied van allen die uw naam belijden en
uw Rijk verwachten, één koor in heel uw schepping
en we zeggen het mee in ons hart: 'Heilig, Heilig, Heilig, Heer van alle machten,
Hemel en aarde zijn vol van uw heerlijkheid: Hosanna in de hoge!
Gezegend die daar komt in de naam van deze God: Hosanna in de hoge!'

Lector A: Komt dan want alle dingen zijn gereed.

Lector B: Als wij weer het brood gaan breken, dat Gij Heer, ons geeft, leer ons dan met hem te delen, die geen deel van leven heeft.

Als wij weer de feestwijn drinken, die Gij, Heer, ons geeft, leer ons dan om te gedenken, wie een lege beker heeft.

Als wij nu de kring hier sluiten om wat Gij ons geeft, leer ons dan om vast te houden, wie geen hand in handen heeft.

Als wij weer de lofzang zingen, om wat Gij ons geeft, leer ons dan voor hem te roepen die geen stem meer over heeft.

Als wij zo de toekomst vieren, die Gij, Heer, ons geeft: leer ons dan vandaag te zorgen, voor wie zelfs geen morgen heeft.

Allen: Amen.

Lector A: Gezegend zijt Gij, God onze Vader,

en gezegend is Jezus die komt in uw Naam,
Want Hij is uw sprekend evenbeeld, de eerstgeborene van een nieuwe schepping,
Het hoofd van de gemeente, zijn Lichaam,
In Hem hebt Gij willen wonen met heel uw volheid
Om wat er leeft met U en elkaar te verzoenen.
Laat Uw Geest zijn woorden vervullen, nu wij doen wat Hij ons opdroeg:
Hij heeft in de nacht van de overlevering, het brood in zijn handen genomen, het gebroken
gezegend en uitgedeeld en gezegd: Dit is mijn Lichaam, dat voor Uw gebroken wordt. Doet dit zo
dikwijls gij hiervan eet tot mijn gedachtenis. (*Rondgaan van brood*)

Voorganger: We gedenken de gemeenschap met het Lichaam van onze Heer Jezus Christus.

Lector B. Evenzo nam Hij de beker, nadat de maaltijd was afgelopen en Hij zeide:

Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed tot vergeving van zonden. Doet dit zo dikwijls gij
hieruit drinkt, tot mijn gedachtenis. (*Rondgaan van wijn.*)

Voorganger: Wij gedenken de gemeenschap met het bloed van onze Heer Jezus Christus.

Lector A: Bijeen tot zijn gedachtenis komen wij tot U o God, met dit brood en deze beker, en wij
bidden U: Gedenk het offer van de Zoon van Uw Liefde, en aanvaard ons offer van lof en dank.
Zend Uw Geest in ons midden, Vernieuw uw verbond met ons, en bouw ons op tot een Lichaam
van Liefde, dat samen met Uw Zoon, het brood breekt en deelt met ieder die hongert en dorst
naar de gerechtigheid.

Lector B: Want zo wordt Uw Naam geheiligd, Zo wordt U lof en eer gebracht, God, onze
Bondgenoot, gezegend voor altijd, door Jezus Christus onze Heer, die ons heeft leren bidden, en
we bidden het hem hier na.

Onze Vader

Stuwende kracht in het heelal ,
wij zullen recht doen aan uw aanwezigheid
door een leven in solidariteit
met alle mensen van goede wil
en met alle volkeren
op deze aarde .
opdat iedereen
in vrede en gerechtigheid kan leven.
Wij zullen er samen zorg voor dragen
dat er in harmonie met de natuur
voor iedereen voldoende voedsel is
en dat schuld
geen belemmering meer is
voor ontwikkeling .
Maak ons betrokken naar elkaar
zodat wij elkaar kunnen waarschuwen
als wij onze aandacht voor dit doel
zouden verliezen .

Cis Luijks, Te Elfder Ure

Gedenken en in herinnering brengen: Enkele voorbeden worden geformuleerd door mensen van
de voorbereidingsgroep. Daarna worden de mensen uitgenodigd ook voorbeden te formuleren.
Na elke bede zingen we: Ubi caritas (versie Taizé)

Vredesgroet

Laten wij elkaar dan nu de vredesgroet geven, ten teken van de eenheid in Christus, die we
nastreven. Symbolisch aan de persoon links & rechts van je.

Slotgebed

Geef ons, o Heer, dat de oren, die U hebben horen prijzen gesloten zullen zijn voor de stem van haat en nijd.

Dat de ogen, die uw grote liefde hebben gezien, ook uw toekomst zullen aanschouwen.

Dat de tongen, die U de lof hebben toegezongen, voortaan getuigen zullen van de waarheid.

Dat de voeten, die in uw huis hebben gestaan, voortaan zullen gaan op de wegen van het licht.

Dat de handen die uw gaven hebben ontvangen, zich zullen openen voor alleen die wachten op liefde.

Want zo danken wij U voor uw grote goedheid, in Jezus' naam.

Amen

Slotlied: Een droom van alle mensen samen

Zegen

De Heer zegent u en Hij behoedt u, de Heer doet zijn aangezicht over u lichten en is u genadig, de Heer verheft zijn aangezicht over u en geeft u zijn vrede.

Afsluitend pianospel

We vierden samen: Ter Elfder Ure, de Protestantse Kerk van Hasselt, Het Veer.